

kosinn til að gjöra um deilumál lúterskra þjóða. Hann var nú orðinn hinn mikli stjórnmálamaður, og bráðum átti hann meira að verða.

Heppni hans hafði kennt honum eitt, að það var hægt að endurreisa hið veraldlega vald páfadaemisins, án þess að vinna aftur kyrkjuríkið. Hann sá nú að smáriki var að eins hlekkur um fætur hins kyrkjulega valds, og frá þeirri stund hætti hann alveg að berjast fyrir eignarrétti kyrkjunnar á tilteknu landsvæði, sem áður hafði verið aðaláhugamál kaþólskra manna. Þegar hann minnst á kyrkjuríkið opinberlega, gjörir hann það með svo hægum orðum, að helzt lítur út, að hann sé að geðjast hinum gömlu deyjandi kröftum í kaþólsku kyrkjunni. Hann hefir einbeittlega barist á móti því, að kaþólska kyrkjan beitti Ítalíustjórn brögðum í tillögum við erlend ríki. Og það er eitt sem eftir hefir vald páfavelðisins.

Nútíminn einkennir sig frá liðna tímanum í því, að koma hugsjónunum í fast form. Kyrkjan sem siðferðislegt afl er nú miklu aflmeiri, enda frá veraldlegu sjónarmiði, heldur en sú kyrkja, sem byggir á því, að ráða ríki. Ætli fáeinar ferhyrningsmíllur gætu aukið eða minkað veldi Leos XIII.? Mundi landstjórn nokkurra presta geta staðist á þessum tíma? Mundi fáeinar þúsundir hermanna í nokkru auka vald hins kaþólska kyrkjuhöfðingja? Leo XIII. sá það, að nýr tími heimtar nýja tilhögun.

Veturinn 1887 komu til Rómaborgar tveir kaþólskir menn frá Ameríku, Gibbons kardináli og Ireland erkibyskup. Þeir voru báðir mestu framkvæmdarmenn, skarpsvitir og höfðu fjölhæfa mentun. Þeir veru mjög mikils metnir í Ameríku, og áhrif þeirra náðu langt út yfir takmörk kyrkjunnar kaþólsku. Þeir komu til að tala máli verkamannafélags, sem nefndi sig „Varnarlið vinnulýðsins“. Byskuparnir höfðu bannað kaþólskum mönnum að vera í félagi þessu. En Gibbons og Ireland og ýmsir mikils metnir kyrkjumenn sáu, að þannig löguð pólitík átti eigi við í Ameríku. Þeir komu því til að skýra þetta mál fyrir páfanum. Þeir voru báðir hreinir og einlægir páfatrúarmenn. En þeir voru líka báðir Bandaríkjamenn í húð og hár.